

Stockholm, 2022-01-25

Remiss - Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83)

U2021/04368

Kungl. Tekniska högskolan (KTH) har anmodats att inkomma med yttrande över ovan nämnda remiss.

Sammanfattning

KTH välkomnar förslaget om att en belastningsregisterkontroll görs som en förutsättning för att bli antagen till de utbildningar som pekas ut i betänkandet. KTH motsätter sig dock förslaget om att inte vidare utreda möjligheterna till en gemensam elektronisk lösning för frågeförfarandet mot belastningsregistret för antagning som sker efter urval 2, det vill säga för reservantagning och efterantagning. Om ingen lösning går att finna kommer stora förseningar uppstå vid reservantagningen samt kommer lärosätena inte kunna använda sig av den maskinella efterantagningen, vilket kommer resultera i stora administrativa kostnader och försenade antagningsbesked.

KTH välkomnar vidare de förändringar som föreslås avseende avskiljande av studenter och disciplinära åtgärder. KTH motsätter sig dock att det inte närmare utreds hur domstolarna ska få information om att en dömd är student på en sådan utbildning som omfattas av förslaget avseende ny avskiljandegrund. Detta så att det kan säkerställas att lärosätena får den information som krävs för att kunna initiera ett ärende om avskiljande enligt förslaget. KTH anser vidare att det behöver tydliggöras att förseelser som inträffar i privata eller studentsociala situationer inte omfattas av de förslag som presenteras, utan att lärosätena endast har att agera när sådana förseelser inträffar inom ramarna för lärosätenas uppdrag i form av utbildning.

Synpunkter – belastningsregisterkontroll som en förutsättning för antagning

KTH välkomnar förslaget om att en belastningsregisterkontroll görs som en förutsättning för att bli antagen till de utbildningar som pekas ut i betänkandet. KTH vill dock framföra följande synpunkter.

Belastningsregisterkontroll som en förutsättning för antagning till vissa utbildningar

KTH ser fördelar med att sökande till de utpekade utbildningarna får information tidigt om att exempelvis antagning, verksamhetsförlagd utbildning, anställning och legitimation inte kan bli aktuellt och att det därmed blir så förutsebart och rättssäkert som det kan krävas. Utöver förutsebarhet för den enskilde individen ser KTH att förslaget även innebär en samhällsnyttig kostnadsbesparing i och med att endast sökande som har en reell möjlighet att använda sin utbildning i samhället kan bli antagna.

System för kontroll mot belastningsregister mellan urval och antagningsbesked

KTH vill påpeka att det är viktigt att en eventuell spärr mot antagning för en eller flera individer med anledning av belastningsregisterkontrollen inte får innebära att för få sökande antas i urval 1 och urval 2. Det är viktigt att det finns möjlighet att fylla på med andra sökande direkt i de fall någon eller några sökande blir strukna av detta skäl.

System för kontroll mot belastningsregister efter urval 2

Reservantagning sker inte centralt på KTH utan sker ute på institutionerna. Att begära in belastningsregisterutdrag inför reservantagning skulle därför utföras av en enskild handläggare inför varje enskilt beslut, vilket skulle bli mycket tidskrävande och riskera stoppa upp reservantagningen på ett icke önskvärt sätt. En sådan hantering skulle även försvaga integritetsskyddet för den enskilde individen. Detta då det blir tydligare för anställda på lärosätet exakt vilken individ som har en anmärkning i belastningsregistret för de utpekade brotten till skillnad mot situationen vid en maskinell hantering.

KTH vill vidare påpeka att efterantagning sker maskinellt i det nationella antagningssystemet NyA, varför KTH anser det vara av stor vikt att även frågeförfarandet mot belastningsregistret sker maskinellt. Detta då det är en förutsättning för att det ska vara möjligt för lärosätena att efteranta sökande i antagningssystemet utan att felaktiga antagningar sker med avseende på kontrollen mot belastningsregistret. Detta eftersom det maskinella efterantagningsförfarandet inte möjliggör för det enskilda lärosätet att kontrollera sökande mot belastningsregistret mellan efterantagningsurvalet och att antagningsbesked skickas

ut till studenten via NyA. Tidigt besked om antagning ökar markant chansen för att studenter påbörjar sina studier. Att efterantagning till de utpekade utbildningarna kan ske maskinellt i antagningssystemet är därför av stor vikt och innebär snabba besked till studenterna samt minskar den administrativa hanteringen på respektive lärosäte. Detta till skillnad mot om alla sena anmälningar ska kontrolleras manuellt mot belastningsregistret före antagning.

Synpunkter – avskiljande och disciplinära åtgärder

KTH välkomnar de förändringar som föreslås avseende avskiljande av studenter och disciplinära åtgärder. KTH vill dock framföra följande synpunkter.

Lärosätena ska underrättas om domar som kan leda till avskiljande enligt den nya avskiljandegrunden

KTH konstaterar att utredningen inte närmare redogör för hur det ska kunna säkerställas att domstolarna får tillgång till den information som behövs för att kunna efterleva den skyldighet som föreslås, det vill säga hur domstolarna ska få information om att en dömd är student på en sådan utbildning som omfattas av bestämmelsen samt vid vilket lärosäte. KTH finner det otillfredsställande att det i betänkandet endast konstateras att förslaget inte är vattentätt. Detta särskilt då förslaget med att domstolarna ska ha denna skyldighet används som argument för att kontroller inte ska kunna göras under pågående utbildning med mera. Då KTH finner att det är av avgörande betydelse att lärosätena får den aktuella informationen från domstolarna för att de föreslagna bestämmelserna ska ha den tänkta effekten önskar KTH att detta utreds vidare. KTH önskar således att det presenteras hur det kan säkerställas att domstolarna får denna information så att de kan fullgöra denna skyldighet. Detta för att säkerställa så att lärosätena verkligen får vetskap om de aktuella domarna. Ett system som bygger på att domstolarna får denna information av en tillfällighet från den enskilde eller liknande är vare sig tillfredsställande eller rättssäkert, enligt KTH.

KTH vill även föreslå att det utreds om skyldigheten att meddela domar enligt det nya förslaget kan omfatta domar avseende antagna till sådan utbildning istället för studenter. Om skyldigheten att meddela domar omfattade antagna skulle lärosätena själva kunna bevaka när den enskilde bedriver utbildning och således är att betrakta som student, så att ett ärende om avskiljande kan inledas. I annat fall riskeras ett system där antagna som inte bedriver studier vid tidpunkten för en dom, och således inte är att betrakta som studenter, efter en sådan dom kan börja bedriva studier utan att lärosätet har informerats om att den enskilde har fällts för sådan brottslighet. Detta eftersom domstolens skyldighet att meddela lärosäten om sådana domar enligt betänkandet endast omfattar studenter. Den föreslagna regleringen skulle i dessa fall helt sakna betydelse då lärosätena på grund av bristande information inte skulle kunna vidta åtgärder för att initiera ett ärende om avskiljande, vilket KTH finner olyckligt.

Avskiljande av studenter som visat sig uppenbart olämpliga

KTH välkomnar förslaget och delar uppfattningen om att möjligheterna för avskiljande behöver breddas till att även omfatta fall då studenter visat sig uppenbart olämpliga på det sätt som framkommer i betänkandet.

KTH vill dock framhålla att formuleringen om att den vidare definitionen av studielivet kan innefatta exempelvis "...kontakter per telefon eller e-post med andra studenter..." (se sid 206 och 267 samt liknande formulering på sid 210) riskerar att kunna tolkas som att samtliga kontakter mellan studenter skulle kunna aktualisera den föreslagna bestämmelsen om uppträdandet är av sådant klandervärt slag som bestämmelsen är tänkt att omfatta. KTH anser det därför vara av vikt att det tydliggörs att privata eller studentsociala förehavanden inte omfattas av den nya avskiljandegrunden, utan att lärosätenas bemyndigande att agera håller sig inom de ramar som ligger inom myndighetens uppdrag vad avser utbildning. Detta så att avskiljande enligt den nya grunden inte kan tolkas som ett substitut för vad polis och åklagare annars har att hantera. Att lärosäten i vissa fall felaktigt förväntas agera i privata eller studentsociala förhållanden mellan studenter är något som lärosätena hanterar i dagsläget vad gäller disciplinärenden och KTH anser det därför vara av stor vikt att detta tydliggörs så att inte samma förväntningar uppstår även vad gäller avskiljande.

Kravet på att trakasserier måste ha ett samband med en diskrimineringsgrund tas bort vad gäller disciplinära åtgärder

KTH vill även här framhålla att det är viktigt att tydliggöra att lärosätena inte ska bli ett substitut till polis och åklagare samt att lärosätena enligt denna bestämmelse endast har att vidta disciplinära åtgärder när trakasserier sker inom utbildningen eller i anslutning till utbildningen, det vill säga att trakasserier i privata eller studiesociala situationer inte omfattas av lärosätenas jurisdiktion. Som angivits ovan måste lärosätena redan i dagsläget hantera sådana felaktiga förväntningar från främst allmänheten och KTH befarar därför att förslaget, utan ett sådant tydliggörande, kommer innebära att lärosätena ställs inför förväntningar om att hantera ytterligare förseelser istället för polis och åklagare. Denna utveckling är, enligt KTH:s mening, självklart inte bra då lärosäten inte har samma möjligheter att rättssäkert kunna utreda brott samt att gränserna för vad som åligger lärosäten respektive polis och åklagare riskerar bli otydlig.

KTH vill också påpeka att hänvisningen till diskrimineringslagen i nuvarande bestämmelse också har haft betydelse för ärendenas hantering vid KTH. Detta på så sätt att den utredning och åtgärder som ska vidtas enligt diskrimineringslagen för att missgynnandet ska upphöra oftast har vidtagits innan ett disciplinärende eventuellt inleds. På så sätt har ett disciplinärende endast blivit aktuellt om en student, trots påtalande om att beteendet utgör trakasserier samt tillfälle till bättring har givits i den hantering som följer av diskrimineringslagen, fortsatt med trakasserier eller om trakasserier varit av så allvarligt slag att interimistisk avstängning blivit aktuellt. Genom att ta bort hänvisningen till dis-

krimineringslagen finns en risk för att denna hantering förändras och att studenter inte ges samma möjlighet till förståelse för att beteendet är oacceptabelt samt bättring innan ett disciplinärende initieras.

Detta remissvar har utarbetats efter hörande av Helena Leidebrant, gruppchef vid antagningen inom det gemensamma verksamhetsstödet, avseende förslaget i den del som avser belastningsregisterkontroll som en förutsättning för antagning. Remissvaret har sammanställts och författats av föredragande Maria Palma-Hakim, funktionsansvarig förvaltningsjurist.

Sigbritt Karlsson
Rektor